ΠΩΣ ΕΙΡΓΑΖΟΝΤΟ ΟΙ ΜΕΓΑΛΟΙ ΜΟΥΣΙΚΟΙ

Ἡ ἔμπνευσις εἶνε πολὺ ἰδιότροπο καὶ ἀσταθὲς πρᾶγμα. Ἔχει ἀνάγκη διαρκῶς πολλῶν νέων τροποποιήσεων. Σπάνιοι εἶνε οἱ καλλιτέχναι τῶν ὁποίων ἡ πρώτη διατύπωσις ἦταν ὁριστική.

Ὁ Μασσενὲ ὁμολογεῖ ὁ ἴδιος στὰ ἀπομνημονεύματά του ὅτι εἶνε πολὺ ὀχληρὸς συνεργάτης τῶν ποιητῶν τῶν λιμπρέτων του. «Δὲν μπορῶ νὰ γράψω, λέγει, τὴν μουσικὴ ἑνὸς μελοδράματος ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ὡς τὸ τέλος, χωρὶς νὰ σταματήσω. Προσπάθησα πολλὲς φορές, ἀλλὰ ἀπέτυχα. Διαρκῶς βρίσκω ἀτέλειες ποὺ ἔχουν ἀνάγκη νέας ἐμπνεύσεως, νέας ἐπεξεργασίας. Μᾶλλον θὰ ἔπρεπε νὰ γράφεται τὸ μελόδραμα ἐπάνω στὴ μουσική, παρὰ ἡ μουσικὴ στὸ μελόδραμα!»

***

Ὁ Μπετόβεν ἐπίσης δὲν ἔπαυε νὰ διορθώνῃ διαρκῶς τὶς πρῶτες ἐμπνεύσεις του. Μετὰ τὸν θάνατό του εὑρέθησαν τὰ περισσότερα χειρόγραφά του γεμάτα διορθώσεις, σύμφωνα δὲ μὲ τὸν περίφημον Γερμανὸν μουσικογράφον Γουσταῦον Νόττεβοχμ ὁ ὁποῖος ἀφιέρωσε πολλὰ χρόνια τῆς ζωῆς του, στὴ μελέτη τῶν ἔργων τοῦ Μπετόβεν, μαθαίνουμε ὅτι ἡ μουσικὴ ἰδέα στὸν μεγάλο αὐτὸ συνθέτη, δεν παρουσιάζεται αὐτόματα, δὲν βγαίνει διὰ μιᾶς πλήρης καὶ τελεία. Ἔχει ἀπόλυτη ἀνάγκη μιᾶς ἀκαταπαύστου ἐργασίας καὶ διορθώσεως, καὶ ἔτσι μόνον κατορθώνεται νὰ δημιουργηθῇ ἡ πρωτοτυπία καὶ ἡ ἀριστότης της.

***

Ἴσως μόνον στὸ Μόζαρτ νὰ ἀπαντᾶ κανεὶς ἕνα σύστημα ταχυτέρας καὶ μᾶλλον ἀκόπου ἐργασίας. Στὴν ἀξιόλογο μονογραφία τοῦ Βίλδερ «ὁ Μόζαρτ καὶ τὸ ἔργο του», εὑρίσκομεν τὰ ἑξῆς περὶ τοῦ τρόπου τοῦ ἐργάζεσθαι τοῦ Μόζαρτ:

«Μόλις ἄνοιγε κάθε πρωῒ τὰ μάτια του, τὸ δαιμόνιο τῆς δημιουργίας τὸν κατελάμβανε ἀμέσως. Σηκωνόταν ἀπὸ τὸ κρεββάτι καὶ ἔτρεχε στὸ πιάνο, μὲ μιὰ κταπληκτικὴ πάντοτε διαύγεια πνεύματος. Καὶ τὴν ὥρα ποὺ ντυνόταν ἀκόμα δὲν ἔπαυε νὰ συνθέτῃ. Κουνοῦσε διαρκῶς τὸ πόδι του ρυθμικά, διέκοπτε δὲ πολλὲς φορὲς τὸ ντύσιμό του γιὰ νὰ τρέξῃ στὸ πιάνο καὶ κάτι νὰ συμπληρώσῃ ἀκόμα.

Ὁ κουρεὺς τοῦ μάλιστα, μοῦ διηγεῖτο, πόσο δύσκολη ἐργασία εἶχε καταντήσει γι' αὐτόν, τὸ ξύρισμα τοῦ Μόζαρτ. Μόλις καθότον στὴν καρέκλα τὸν καὶ χωρὶς ἀκόμα νὰ τοῦ βάλω καλὰ-καλὰ τὴν πετσέτα στὸ λαιμό, καὶ ξαφνικὰ τὸν ἔβλεπα νὰ σηκώνεται καὶ νὰ τρέχῃ στὸ ἄλλο δωμάτιο, γιὰ νὰ προσθέσῃ κάτι στὰ χειρόγραφά του.

Στὸ τραπέζι ὅταν ἔτρωγε, οἱ περὶ αὐτὸν ἀναγκαζόντουσαν πολλὲς φορὲς, νὰ τὸν ἀνακαλοῦν ἀπὸ τὸ νέιρο στὴν πραγματικότητα. Ἦταν διαρκῶς σὲ μιὰ κατάσταση ὀνειροπολήσεως καὶ βαθυτάτου μυστικισμοῦ.»

***

Ὅμοια ἐπίσης εὐχέρεια παρετηρήθη καὶ στὸ σύστημα τῆς ἐργασίας τοῦ Βέρδη. Πολλοὶ διηγοῦνται ὅτι τὸν εἶδαν νὰ συνθέτῃ μέσα σὲ κέντρα δημόσια ἀδιαφορῶν γιὰ τὸ θόρυβο ποὺ ἐγίνοταν γύρω του.

ALFRED DE MUSSET

ΟΙ ΣΤΕΡΝΟΙ ΜΟΥ ΣΤΙΧΟΙ

(Γράφηκαν λίγες μέρες πρὶν πεθάνει)

Μῆνες καὶ μῆνες τώρα παντοῦ βαρυὰ σημαίνει
ἡ ὥρα τοῦ θανάτου στὰ δόλια μου τ' αὐτιά,
στοὺς μαύρους τούτους μῆνες τῆς θλίψης, τῆς ἀγρύπνιας
τὴν νοιώθω, τὴν ἀκούω, στὴν κάθε μου μεριά.

Τί κι' ἂν τὸν πολεμάω μὲ δύναμη τὸν πόνο
πάντα βιθυὰ στὰ σπλάχνα, ὁλόκορμος ξυπνᾶ,
Κι' ἅμα τὸ βῆμα βάνω, στὸ μαῦρο χῶμ' ἐπάνω
νοιώθω πῶς ἡ καρδιά μου ἄξαφνα σταματᾷ·

Σώνεται λίγο-λίγο ἡ δύναμη νὰ ζήσω
κι' ὡς τὴν στερνὴ τὴν ὥρα, παλεύει μου ἡ καρδιὰ
σὰν κειὸ τὸν καβαλλάρη τὸν κατακουρασμένο
τὸ θάρρος μου σβυσμένο, λυώνει σιγὰ-σιγά...

Μετάφρ. **Τάκη Λιακέα**

— Ἀφῆστε κάτω τὰ λεπτά, ἢ δ' ἄλλως θὰ σᾶς τὰ ξεκολλήσω!

Ἕνας χωροφύλακας πέρασε τότε ἀπὸ κεῖ, εἶδε τὴν φασαρία, πλησίασε, κατάλαβε τὸ τί συνέβη καὶ ἅρπαξε καὶ τούς... τρεῖς στὴ φυλακή. Ἐκεῖ καθένας ἐπληρώθηκε γιὰ ὅτι εἶχε κόμει. Τὰ παιδιὰ γιὰ τὴν κακία τους καὶ ὁ κουλὸς γιὰ τὴν μπαγαποντιὰ ποὺ ἔκανε, νὰ φορῇ τὸ σακκάκι, χωρὶς νὰ περνάει τὰ μανίκια του, γιὰ νὰ φαίνεται ὅτι δὲν ἔχει χέρι.

Ἀπὸ τότε οὔτε ὁ Θάνος, οὔτε ὁ Γίτσας πειράξαν φτωχό, ἀλλὰ κι' ὁ κουλοχέρης δὲν ξανακουλάθηκε.

Ὡς τόσο τὸ χωριό, μὴ πιστεύων στὶς μπαγαποντιές, ἔκαμε τὸν σταυρό του γιὰ τὸ θαῦμα καὶ ὁ Μελεμενῆς τὸ ξήγησε:

— Ὅπως οἱ βουβοὶ εἰς τοὺς μεγάλους κινδύνους καὶ τὰς μεγάλας συγκινήσεις βγάζουνε φωνή, ἔτσι κι' ὁ κουλὸς ἔβγαλε... χέρια!

Καὶ ἡ γνώμη τοῦ Μελεμενῆ σοφὴ καὶ ἀσπαστή ἐστί...

Σταμ. Στάμ.

ΣΙΛΟΥΕΤΤΕΣ ΑΠΟ ΤΑ ΣΑΛΟΝΙΑ

Δ. Λ.

Φυσιογνωμία ποὺ προσελκύει τὸ ἐνδιαφέρον. Κατατομὴ ἑλληνική, μάτια μὲ ἔκφρασι Ἱσπανίδος. Σιλουέττα λεπτοφυὴς καὶ χαριτωμένη. Ἕνα ζωντανὸ λουλοῦδι ὄχι μόνον ἀπὸ ἔποψιν νεότητος, καὶ ἐμπριμὲ, ἀλλὰ καὶ ἠθικῆς. Θὰ τὴν δῆτε σὲ χοροὺς ἰδιωτικούς, σὲ ντάνσιγκ—προκειμένου γιὰ φιλανθρωπικὴ χορευτικὴ ἑσπερίδα—σὲ ἐκλεκτὲς δεξιώσεις, μαζὺ μὲ πολὺ κόσμο, μὲ συνομήλικες κοπέλες, καὶ μ' ὅλα ταῦτα χωριστά. Τὴν διακρίνει μία ἐξαιρετικὴ ἐπιμελημένη ἀνατροφὴ καὶ ἐκπαίδευσις, βλέπει κανεὶς καὶ θαυμάζει ἀποτελέσματα μιᾶς ἐπισταμένης μητρικῆς φροντίδος, ποὺ εἶνε πράγματι τὸ ἀλεξικέραυνον γιὰ κάθε κίνδυνο δυσαρέστου συντροφιᾶς. Πάντοτε κομψὰ ντυμένη. Ἡ τουαλέττες της διακρίνονται γιὰ τὴν καλαισθησίαν των καὶ τὴν ἁπλότητά των. **Ἡ Μονταὶν**

ΚΟΣΜΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ

— Μιὰ εὐχάριστη συγκέντρωσις τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν εἰς τὸν ὡραῖον κῆπον μιᾶς κομψῆς Πατησσιώτικης ἐπαύλεως, παρὰ τῷ κ. καὶ τῇ κ. Ἀλ. Δημητριάδη.

— Αἱ Δίδες Ἄλεξ καὶ Λία Δημητριάδη ἐκτάκτως χαριτωμέναι μὲ τουαλέττα μπλὲ πορσελάνης ζωζέττ, κεντημένη λουλούδια κίτρινα ἐπάνω καὶ ἡ ἄλλη λευκὴ καὶ ρὸζ σιφφόν.

— Ψάθινα καθίσματα κόκκινα καὶ πράσινα, ἀναμεταξὺ στ' ἀνθισμένα παρτὲρ καὶ ἡ χρωματιστὲς τουαλέττες τῶν κεκλημένων κυριῶν ἀποτελοῦσαν ὡραιότατον ἀνοιξιάτικο ταμπλώ.

— Ἀπὸ τὶς πλέον γουστόζικες τουαλέττες ἦσαν τῆς κ. Πετρίδη μουσελίνα ρὸζ μὲ βαθίσκια βιολὲ λουλούδια, καπελὶν μαύρη, Δος Γ. Χαρισιάδη κρὲπ-ρομαὶν ρὸζ κουφέτου καὶ καπέλλο ψάθινο μπλὲ πορσελάνης, Δος Νικολαΐδη δαντέλλα ρὸζ ἀνοικτὴ καὶ μπὲζ ψάθα, κ. Σιμεόσογλου—ὡραιοτάτη—μὲ σιφφὸν πάρμ καὶ μικρὴ κάπ ὁμοιόχρωμη, κ. Ἀποστολίδη μουσσελίνα σαρτρὲζ καὶ καπελὶν στὸν ἴδιο τόνο, κ. Ἐμπειρίκου ζωρζὲττ σοζὰν μὲ δαντέλλες, Δος Γ. Σκαναβὶ κομψότατον καὶ ἁπλούστατον ἀνσάμπλ κρεπαλγκὰ λὶ-ντὲβὲν καὶ μικρὸ καπέλλο καστόρινο στὸν ἴδιο τόνο.

— Ἀπὸ τὶς κομψότερες συναθροίσεις τὴν παρελθοῦσαν Τετάρτην εἰς τὸ Τροκαντερό. Μιὰ ματιὰ στὴ σάλλα. Ἕνα γκρούπ πολὺ εὐχάριστο στὰ μάτια, μιὰ συντροφιὰ ἀπὸ σοῦπερ-μονταίν, ἔξωμες τουαλέττες ἐντελῶς μοδέρνες, μουσελίνες σὲ ἁπαλὰ χρώματα μὲ «ἐνκρυστασιὸν» λουλούδια. Καπνίζουν, πίνουν σαμπάνια συντροφευμένη μὲ φράουλες· κύριοι σὲ ἄψογον tenne, ὅλοι μαζὶ ἀποτελοῦν μία ἀριστοτεχνικὴ σύνθεσι τοῦ «Σαλόν».

— Στὸ χορευτικὸ τερραὶν ξεχωρίζουν μία ὡραιοτάτη Ἀλεξανδρινή, μόλις ἐπανελθοῦσα ἀπὸ τὴν Ἑλβετίαν, φέρουσα τουαλέττα Παριζιάνικη ζωρζὲττ πράσινη μὲ δαντέλλα στὸν ἴδιο τόνο. Χαριτωμένη ἐμφάνισις τῆς Δος Τσακασιάνου—ἐκ Ρουμανίας—μὲ μουσσελίνα κόκκινη καὶ κάπ ὁμοιόχρωμη, Δος Καπιτσίνη ρὸζ ζωρζὲττ καὶ μικρὴ κάπ ὁμοιόχρωμη, κ. Μεταξᾶ—πολὺ σὶκ—βιολὲ ἐμπριμὲ ζωρζέττ, Δος Γεωργαντᾶ παριζιάνικη τουαλέττα μπλὲ παστὲλ σιφφόν.

— Ἡ συναυλία τοῦ κ. Λάππα στὸν Π[illegible]σωστὴ ἀποθέωσις· συναγερμὸς πειραϊκοῦ κόσμου ὅλων τῶν τάξε[illegible]Ἐκεῖ ποὺ βλέπατε μιὰ κομψὴ Πειραιώτισσα μὲ ἔξωμον τουαλέττα, παραπλεύρως ἕνα τσεμπέρι ἢ ἕνας λαϊκός τύπος χωρὶς κολλάρο.

— Παρευρέθησαν καὶ ὄχι ὀλίγες Ἀθηναῖες, μεταξὺ τῶν ὁποίων κ. Δεληγιάννη, κ. Σκαραμαγκᾶ, κ. Ἀργυροπούλου, Δὶς Ῥάλλη, Δὶς Ἀντωνοπούλου, κ. Μορέλλα, Δὶς Ρικάκη, κλπ.

— Μπρίτζ, ραμί, πόκερ, ἐξακολουθοῦν. Ἡ πράσινη τσόχα παρ' ὅλη τὴν ζέστη ἐξακολουθεῖ νὰ κυριαρχῇ, μὲ τὴ διαφορὰ ὅτι αἱ χαρτοπαικτικαὶ συγκεντρώσεις μετεκομίσθησαν εἰς τὸ ὕπαιθρον, στὶς βεράντες καὶ στοὺς κήπους.

— Παρὰ τῷ κ. καὶ τῇ κ. Ἀποστολίδη τὴν παρελθοῦσαν Τρίτην ραμὶ ὑπὸ... τὰς φιλλύρας, κάτω ἀπὸ ἕνα κιόσκι ποιητικώτατον, σκεπασμένο μὲ μικρὰ κίτρινα καὶ κόκκινα τριαντάφυλλα τῶν ὁποίων τὸ μεθυστικὸν ἄρωμα εἰς μάτην ἐπεδίωκεν νὰ ἐπιδράσῃ ἐπὶ τῶν κομψῶν ραμιστριῶν, αἱ ὁποῖαι ἦσαν ἀπορροφημένες ποιὰ θὰ κυριαρχήσῃ εἰς τὴν νίκην τοῦ ραμί.

— Παρευρέθησαν μεταξὺ ἄλλων κ. καὶ κ. Ζαρίφη κομψὴ τουαλέττα μαύρη κρὲπ-ντὲ-σὶν καὶ μικρὴ κάπ ὁμοιόχρωμη, καπελλὶν μαύρη καὶ ἄσπρη ψάθα μικρὴ φόρμα κλός, σύνολον παριζιάνικο, κ. καὶ Δὶς Φορέστη μὼβ «ντεγκραντέ», κ. Ψιακῆ μαύρη καὶ λευκὴ ἐμπριμὲ ζωρζέττ, κ. Ράντσου—ἐκτάκτως σὶκ—μὲ βιολὲ κρεπαλγκὰ ταγιέρ, καὶ μπλούζα μώβ, καπέλλο ψάθινο βιολέ, κ. καὶ κ. Ἀθανασιάδη πράσινη κρὲπ-ντὲ-σίν, κ. καὶ κ. Ἀντύπα φόρεμα μπλὲ-ἐλεκτρὶκ καὶ λευκὸ μαντὼ μπλέ.

— Αἱ συγκεντρώσεις γκόλφ καὶ τέννυς ἐξακολουθοῦν νὰ εἶνε αἱ πλέον σὶκ. Γίνεται σκέψις νὰ γίνῃ ἕνα γκόλφ-κλόμπ, τὸ ὁποῖον σκοπὸ νὰ ἔχει νὰ φιλοξενεῖ τὶς κυρίες καὶ δεσποινίδες ποὺ ἐπιδίδωνται στὸ ἀνωτέρω σπόρ, καὶ νὰ πέρνουν τὸ τσάϊ τους ἢ τὸ παγωτό τους καὶ νὰ συνομιλοῦν μετὰ τὸ γκόλφ. **Ἡ Μονταὶν**

***ΖΗΤΟΥΜΕΝ** ν' ἀγοράσωμεν εἰς καλὴν τιμὴν τόμους τοῦ «Ραμπαγᾶ», τοῦ «Μὴ Χάνεσαι», τοῦ σατυρικοῦ «Σκρίπ», τῶν ἐφημερίδων «Ἀκρόπολις» καὶ «Ἄστυ», τοῦ «Παλπανθρώπου» καὶ οἱωνδήποτε ἄλλων περιοδικῶν καὶ ἐφημερίδων*